

Riktlinjer för Medborgardialog i Alingsås kommun

ALINGSÅS
KOMMUN

Inledning

Riktlinjer för medborgardialog är framtagna för att ge vägledning för hur kommunen ska arbeta med medborgardialog. Riktlinjerna kompletteras med en checklista som utgör stöd vid genomförande av medborgardialog.

För vidare information om medborgardialog hänvisas till Sveriges Kommuner och Regioners skrifter, t ex Medborgardialog som del i styrprocessen.

Dagens samhällsfrågor är betydligt mer komplexa än gårdagens och det kan krävas nya sätt att ta sig an dessa frågor. Exempel på komplexa samhällsfrågor är otrygga miljöer, samhällsplanering, hållbarhetsfrågor etcetera. Problemlösning och åtgärder identifieras tillsammans med de medborgare som berörs av frågan, på så vis skapas ett bättre beslutsunderlag.

Utöver att utökad deltagande ökar medborgarnas och de förtroendevaldas kunskaper om de demokratiska processerna visar forskning att deltagande i olika sammanhang stärker det sociala kapitalet, både i kommunen och hos den enskilde medborgaren. Enkelt uttryckt innebär det att demokratin stärks av genomtänkta och strukturerade medborgardialoger – genom att se medborgarna som medskapare av samhällsbyggandet. Därmed tas ett steg framåt i förverkligandet av idén med demokratin – folkstyret.

Vad är medborgardialog?

En medborgardialog är ett strukturerat samtal om samhällsfrågor där medborgare, förtroendevalda och medarbetare i kommunorganisationen är delaktiga och där allmänintresset står i centrum.

Medborgardialog är inte ett självändamål i sig, utan ska användas för att öka kunskapen, förbättra beslutsunderlagen och stärka medborgares förtroende för demokrati i stort. För att lyckas med det behöver de frågor som behandlas upplevas som viktiga, relevanta och påverkbara för deltagarna. Bakom en medborgardialog står alltid en del av

kommunorganisationen som kommunfullmäktige, en nämnd eller en styrelse.

Vem är medborgare?

Medborgare syftar på de som bor i kommunen, men även de som vistas här, så som studenter, affärsidkare, arbetstagare, besökare etcetera.

Vem tar initiativ till medborgardialog?

Initiativ till medborgardialog kan komma från så väl förtroendevalda som förvaltningsorganisationen. Beslut om genomförande av medborgardialog fattas alltid av ansvarig nämnd eller styrelse. Frågor som berör flera nämnder eller styrelser beslutas av kommunstyrelsen.

Hur genomförs en medborgardialog?

Vem gör vad?

När nämnd eller styrelse beslutar om att genomföra en medborgardialog ska beslutet även innefatta en budget och en utsedd styrgrupp.

Styrgruppen ska bestå av nämnds eller styrelsens ordförande och vice ordförande. Till stöd för styrgruppen ska förvaltningschef utse en tjänsteperson. Styrgruppens uppgift är att med stöd av tjänsteperson planera för den beslutade medborgardialogen. Styrgruppen behöver ta ställning till frågor som;

- Vilka är målgrupperna?
- Vilken/vilka geografisk(a) kommunal(ar) avses?
- Vilka frågeområden är lämpliga?
- Vilken/vilka metoder är lämpliga?
- Till vem och i vilken form ska resultatet av dialogen rapporteras?

Tjänstepersonen har i uppgift att ta fram förslag på hur genomförandet ska gå till. Förslaget bör bland annat innehålla en kommunikationsplan, plan för dokumentation och återkoppling och hur utvärdering ska ske. Innan dialogarbetet startar är det viktigt att se till så att det finns resurser och kompetens för alla steg i processen i organisationen. Det ska tydligt framgå vem som har ansvaret för vad i de olika stegen i processen.

Definiera ämnesområdet

Nämnd eller styrelse ska börja med att definiera ämnesområdet för dialogen – vilken fråga och vilka aspekter av frågan ska dialogen bestå av?

Två frågor ska besvaras.

- Är frågan påverkbar? Är svaret på frågan nej, sker ingen medborgardialog. Är svaret ja går nämnden/styrelsen vidare till nästa fråga
- Är vi som beslutsfattare påverkningbara? Är svaret på frågan nej, sker ingen medborgardialog. Om svaret blir ja på dessa två frågor är det en god idé att gå vidare med medborgardialog och bestämma vilken form av inflytande det ska vara

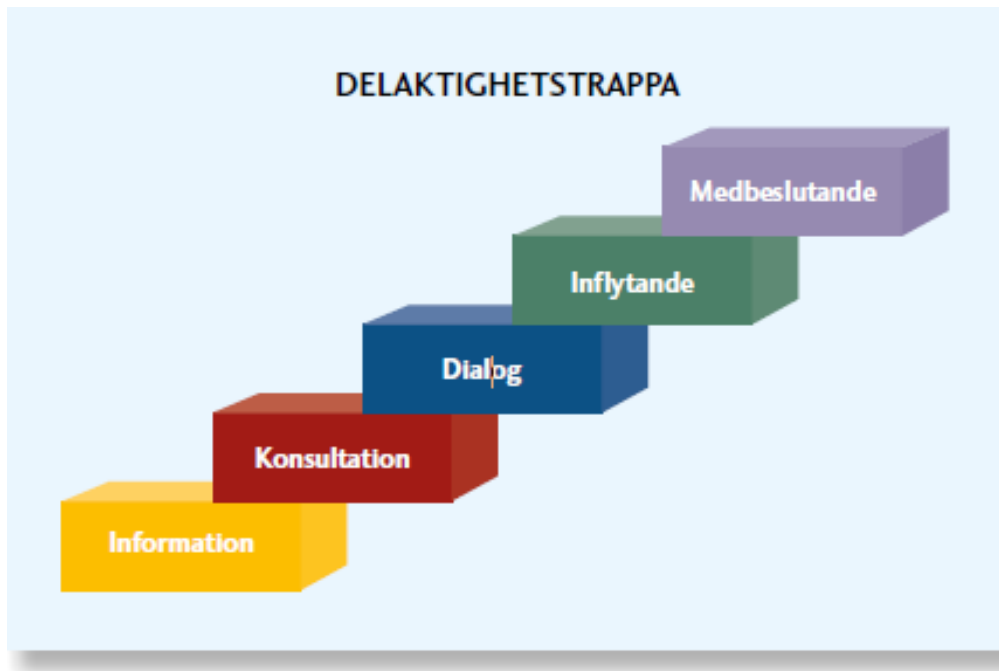
En sammanfattning av tidigare beslut, aktiviteter och åtgärder i frågan är bra att ha med när ämnesområdet definieras. Om fler nämnder berörs, bör dialogen ske i samverkan.

Definiera målgruppen

Grundidén med att genomföra systematiska medborgardialoger är att skapa arenor även för de grupper som vanligtvis inte hörs i debatten. När dialog planeras behöver därför en kartläggning göras över vilka grupper som är viktigast att nå. De största resurserna bör läggas på de grupper som är mest berörda av frågan men sällan gör sin röst hörd, medan de som "alltid hörs" sannolikt kommer att delta.

Bestäm graden av inflytande

Nedan följer fem nivåer som är från SKR:s delaktighetstrappa där det första steget är aktuellt när kommunfullmäktige, nämnd eller styrelse valt att inte genomföra en medborgardialog. När kommunfullmäktige, nämnd eller styrelse beslutat att genomföra en planerad medborgardialog finns det fyra olika nivåer av inflytande. Vilken nivå passar bäst för den aktuella frågan?

SKL:s delaktighetstrappa.

INFORMATION: beslut är taget om att inte genomföra medborgardialog. Kommunen tar ställning till vilken information som måste ges för att medborgarna ska ha kunskap om frågan och på så vis ha en grundläggande förutsättning för delaktighet. En utveckling som skulle vara önskvärd här för att möjliggöra ett bättre ansvarsutkrävande vore att även politiska ställningstagande kring frågan beskrivs.

KONSULTATION: beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen har ett antal alternativ som de vill att medborgarna tar ställning till. Konsultation innebär att den enskilde medborgare får tycka till utan att behöva höra eller ta del av vad andra medborgare tycker i frågan.

DIALOGMÖTE: beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen bjuder in eller söker upp grupper för att höra om deras synpunkter kring en särskild fråga. Medborgare får möjlighet att träffas och höra andra medborgares synpunkter men det finns ingen strävan efter konsensus. Kommunen för in de olika synpunkterna som underlag till beslutsunderlag.

INFLYTANDE: beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen bjuder in och/eller söker upp grupper av medborgare och involverar dem i en längre process för att ta fram förslag till lösningar som presenteras för politiken. Medborgare får möjlighet att möta andra medborgare för att bryta sina perspektiv med varandra, för att skapa

kunskap och mer hållbara lösningar.

MEDBESLUTANDE: beslut om att genomföra medborgardialog är taget. Kommunen bjuder in och/eller söker upp medborgare/grupper för att involvera dem i längre processer där medborgarna tillsammans med förtroendevalda, tjänstepersoner och andra aktörer i samhället medskapar, beslutar och tar ansvar för lösningars genomförande.

Återkoppling till medborgarna

Efter genomförd medborgardialog är det viktigt att deltagarna får veta resultatet. Återkopplingen är viktig för att medborgarna ska få ökad tillit till processen och förtroendevalda i Alingsås kommun. På vilket sätt som återkopplingen ska ske bestäms tidigt i processen och förmedlas så tydligt som möjligt till deltagarna.

Ansvar för beslut

Medborgardialog handlar om att skapa tillit och förståelse för det demokratiska systemet som styr vardagen. Resultatet som tas fram tillsammans med medborgarna ligger till grund för det beslut som i slutänden fattas av de förtroendevalda. Även efter en genomförd medborgardialog så ligger ansvaret hos nämnderna och styrelserna att fatta de slutgiltiga besluten.

Utvärdering

Efter en genomförd medborgardialog ska det göras en grundlig utvärdering, både intern och utifrån deltagarnas upplevelse. Detta görs för att utveckla och förbättra kommande medborgardialoger. Uppnåddes syftet och nyttan med dialogen? Vad berodde det på? Nådde vi rätt målgrupp? Vilka lärdomar kan nämnden dra inför kommande dialoger?